

NIKDO NEJSME UTKANÝ Z MĚSÍČNÍHO SVITU

„I když postavy v mých povídkách občas jednají jako naprostí pitomci, má to svou logiku,“ obhajuje hrdiny své nové knihy Transfer spisovatelka Bianca Bellová.

Vaše poslední povídková kniha Transfer vyšla v říjnu loňského roku. Gratuluji, opět se skvěle čte. Jaký je to pro vás pocit, když držíte čerstvě vytištěnou knihu v ruce? Je to jiné než u prvotiny?

Moc děkuji za pochvalu, to mě těší, že vás bavilo Transfer číst. Je to pokaždé stejné, vaše myšlenka, která se zhmotnila a vydala se napospas čtenářům, voní papírem a tiskařskou černí. Je to nekonečné blaho, vždycky trochu k neuvěření.

Knih Transfer je graficky velmi zajímavě řešená. Máte jako autorka možnost do grafické podoby knihy mluvit? A jak moc je pro vás důležité, jak kniha ve výsledku vypadá?

Je to samozřejmě velmi důležité, obálka by měla být s knihou v souladu a vypovídat o ní budoucímu čtenáři. Já mám to štěstí, že dlouhodobě spolupracuji s Martinem Pecinou, což je knižní grafik nejen velmi nadaný, ale i poctivý, který o knize přemýšlí do hloubky. Jeho řešení nikdy nejsou prvoplánově líbivá. Kdybych chtěla, tak do podoby knihy mluvit můžu, ale až na jednu výjimku jsem tak nikdy neučinila.

Čtyři povídky v knize Transfer mají čtyři různé vyprávěče, každý mluví jiným jazykem, navíc jsou dva z nich muži. Jak se vám píše z pohledu muže? A která z postav vám je nejbližší?

Nezáleží, zda píšu mužskou nebo ženskou postavu, to by ostatně mělo patřit k autorské výbavě, nemůžu přece psát jen o lidech, jako jsem já sama. Měla bych umět použít empatii a představivost. Ke všem čtyřem postavám jsem měla stejně blízko.

Můžou se v postavách vašich povídek najít lidé z vašeho okolí?

Určitě, v případě Transferu měly všechny postavy reálný předobraz v lidech, které mám ráda. Povídky jsou inspirované příběhy skutečných osob, které byly natolik velkorysé, že se mi svěřily se svými tajemstvími a nevadilo jim, že je budu sdílet. Každá z nich si v knize

prochází nějakou těžkou životní situací nebo traumatem a potřebuje se zahojit. Snažím se jim dát možnost najít uzdravení alespoň jako knižním postavám, když už ho třeba nenašly v životě.

Zrovna hlavní postava povídky Michael, z níž na následujících dvou stranách přinášíme ukázkou, je vesměs sympatický člověk, ale chvílemi působí jako pořádný prevít. Jdou vám vaše postavy někdy na nervy?

Já jednoznačným postavám nevěřím, nikdo nejsme utkaný z měsíčního svitu, každý z nás má v sobě i nějakou temnotu. I Matka Tereza měla své kontroverzní stránky, ostatně je to právě to napětí mezi tmou a světlem, které dává textu dynamiku, kdy se čtenář nechává překvapit, která stránka získá navrch; byl by Amadeus tak dokonalým filmem, kdyby v něm geniální skladatel Mozart nebyl takový fracek a Salieri nemusel bojovat se svými démony? Jednoznačně kladné postavy jsou ploché a nudné. Já se svým postavám skoro vždycky snažím dát nějaký vývoj, vysvětlit, odkud přicházejí a proč jednají tak, jak jednají. Chci, aby jednaly organicky a pochopitelně, ne však nutně předvídatelně a kladně. Takže i když jednají jako naprostí pitomci, má to svou logiku, proto mi nemůžou jít na nervy.

Letos jste za svou knihu Jezero získala velmi významnou Cenu Evropské banky pro obnovu a rozvoj. Je pro vás podobné ocenění motivací pro další psaní?

Motivací ani ne, já mám poměrně silnou vnitřní motivaci, která mi velí psát, i kdyby ten text nikdo neměl číst ani pochválit. Ta cena je ale jakýsi indikátor toho, že to snad nedělám úplně špatně.

Vzrostl od té doby zájem o vaše knihy?

Je bohužel příznačné, že zájem o mé knihy ani o překlady skoro nevzrostl. Literární cena EBRD byla nicméně za anglický překlad Jezera, takže mi trošičku pootevřela dveře do světa anglickojazyčné literatury, kam se hodně těžko dostává. Tak se mi třeba podařilo získat pozvání na prestižní

Postavy v knize Transfer jsou inspirované příběhy skutečných lidí, které mám ráda.

BIANCA BELLOVÁ (53)

Česká spisovatelka, překladatelka a tlumočnice z angličtiny. Za svůj dystopický román *Jezero*, odehrávající se v rybářské vesnici kdesi na konci světa, získala v roce 2017 ocenění Magnesia Litera jako kniha roku, Cenu Evropské unie za literaturu a v loňském roce i prestižní ocenění vyhlášené Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj. S manželem Adrianem T. Bellem, zpěvákem skupiny The Prostitutes, má tři děti.

Nemůžu říct, že bych ji soustavně sledovala, nebo o ní měla přehled, ale řadu svých českých kolegů a kolegů čtu ráda.

Máte tři děti, které určitě chodily v době školní docházky domů se seznamy povinné četby a povinností psát čtenářské deníky. Je to podle vás v dnešní době důležité?

Čtení je nesmírně důležitá a nezastupitelná dovednost, které se učíme během života a pro kterou si vytváříme vlastní dedikované neurologické dráhy v mozku. Ten proces trvá několik let a nedá se nahradit ani obejít. Kromě rozšiřování obzorů má spoustu dalších přínosů – prohlubuje schopnost sebereflexe či empatie. Lidem, kteří se čtenářství nenaučili, tyto schopnosti prokazatelně chybí. A navíc ti lidé nikdy nebudou vědět, co všechno nevědí. Jinými slovy zůstanou blbí. Osobně bych hodně plédovala za to, aby se děti vedly ke čtení, nikoli represivně, ale tím, že budou odmala poznávat, jaká dobrodružství a odměnu jim dokáže četba poskytnout. Seznam povinné četby je vždycky kontroverzní záležitost, ale nějaká kvalitativní vodítka by asi mladí čtenáři dostat měli. No a čtenářský deník, to je zase analýza toho, co jsem přečetl nebo přečetla; v čem pro mě byla kniha důležitá, pokud vůbec, co se mnou čtení udělalo, co mi kniha dala či vzala. Taková reflexe formuje schopnost uvažovat o textu a rozpoznat kvalitní četbu. A třeba i v budoucnu také něco napsat. **Jste nejen spisovatelka, ale i překladatelka a tlumočnice. Cítíte, že je tato profese v důsledku rozšíření umělé inteligence v ohrožení?**

Cítím to každý den, je to jako zastavit ze stovky na nulu za pět vteřin. Zažívám obrovský propad zakázek, zejména v oboru překladu, kde už strojový překlad dosáhl velmi slušné úrovně a neustále se zlepšuje. Zdokonaluje se ale i umělá inteligence, která dokáže generovat texty. Jistě, existují čtenáři, kteří budou se strojovým překladem či strojově vytvořeným „původním“ textem nespokojeni, protože mají vysoké intelektuální nároky, ale kolik jich je?

Pracujete už na další knize, nebo si po právě vydané dáváte od psaní oddych?

Mám to štěstí, že mám skvělého nakladatele v Itálii, Sandra de Vita, který mi v říjnu na psaní poskytl svůj byt u moře, kde jsem mohla v klidu pracovat. Hrubou kostru románu už mám hotovou, teď mě čeká ta nepříjemná nutnost dovést text do takového tvaru, abych s ním mohla být stoprocentně spokojená. Škrtnání, prepisování, přemýšlení – z toho moc velké potěšení nemám. ■

LENKA ŠVÁBOVÁ

Oxfordský literární festival, jakkoli si nedělám iluze, že by si tam ze mě někdo sedl na zadek.

Vaše knihy ovšem vycházejí v četných překladech. Jak těžké je pro českou autorku dostat se do světa? A dostanou se naopak zpátky k vám reakce čtenářů z jiných zemí?

Měla jsem štěstí, že si moje knížky našly cestu do jiných jazyků a kultur. Snadné to není, ale výjimečné taky ne. A ano, čtenáři mých knih přeložených do jiných jazyků si ke mně nacházejí cestu, když chtějí, buď na sociálních sítích, anebo v reálu, když do zahraničí jezdím na propagační turné. Zejména se to daří v zemích, kde už mi knížek vyšlo víc, hlavně v Itálii, Polsku a Bulharsku.

Knihou *Jezero* jste sama sobě nasadila laťku velmi vysoko. Snažíte se ji s každou další knihou překonat, nebo podobným způsobem vůbec nepřemýšlíte?

Já se vždycky snažím napsat co nejlepší text, neporovnávám své knihy mezi sebou. Jsou knihy – třeba *Mona* nebo *Tyhle fragmenty* – které mám radši než *Jezero*. Je ale pravda, že je ta laťka nastavená v mysli čtenářů. Občas se jim snažím říct, že jsem napsala i jiné knihy, oni pokývají hlavou a řeknou: „No ale to *Jezero*...“

Stiháte sledovat současnou českou literaturu? Čtete i jiné české autory či autorky?